

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาในระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นในการพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ อันจะเป็นการเพิ่มพูนขีดความสามารถทางวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ ในการพัฒนาคน ให้มีความรู้ ทักษะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการด้านความคิด ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญ ในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป สถาบันอุดมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการชี้นำสังคมมา โดยตลอด สังคมทั่วไปให้การยอมรับและให้ความสำคัญกับสถาบันอุดมศึกษาว่าเป็น สถาบันหลักของประเทศที่ประชาชนและองค์กรต่าง ๆ สามารถพึ่งพาได้ เมื่อมีปัญหาคง แก้ปัญหานั้นด้วยวิชาการและสติปัญญา ความคาดหวังของสังคมและความรับผิดชอบใน ภารกิจที่มีอยู่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถ ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างครบถ้วน และรักษาความเชื่อมั่น ความศรัทธาของสังคมให้คง อยู่ต่อไป จากภารกิจดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้มีนโยบายในการ ส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมี คุณภาพตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษามีการกำกับติดตามคุณภาพการศึกษาครอบคลุมทุกภารกิจของ สถาบันอุดมศึกษา และคุณภาพที่สำคัญประการหนึ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการ ของสังคมคือการพัฒนาหลักสูตรที่มีคุณภาพอันจะส่งผลให้การผลิตบัณฑิตมีคุณภาพ เช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558)

การพัฒนาหลักสูตรเป็นการปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรให้ดีขึ้นทั้งระบบ ตั้งแต่จุดมุ่งหมาย การเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล (สันต์ ธรรมบำรุง, 2527, หน้า 92) ซึ่งในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาจะต้องพัฒนาหลักสูตร ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2558 โดยกระบวนการเริ่ม ตั้งแต่สำรวจความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตทุก ปีมีการสำรวจการดำเนินงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา จัดให้มีการศึกษาดูงานทั้งภาครัฐและ เอกชนในระหว่างการเรียนการสอน ทำให้ทราบความเคลื่อนไหวของความต้องการของ ตลาดแรงงานและสังคม ให้นักศึกษาได้มีโอกาสพบผู้ประกอบการ เพื่อที่จะนำข้อมูลมา วิเคราะห์เพื่อทำการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ มีการศึกษากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร อีกทั้งยังต้องมีการวิพากษ์หลักสูตรเพื่อให้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนา หรือผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในการ พัฒนาหลักสูตรที่ตรงตามความต้องการของตลาด (สำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษา, 2558)

ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรต้องมีการจัดทำรายละเอียดหลายส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดรหัสวิชาที่ต้องตรวจสอบความซ้ำซ้อนกับรหัสวิชาเดิม การตรวจสอบความซ้ำซ้อนของอาจารย์ประจำหลักสูตรรวมถึงการจัดเก็บและสืบค้น ข้อมูลที่เกี่ยวข้องประกอบการดำเนินงานของหลักสูตร (นันทิยา ผิวงาม, สัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2559) นอกจากนี้คณะกรรมการการอุดมศึกษามีการกำกับติดตามคุณภาพ หลักสูตรโดยการประเมินคุณภาพภายในด้วยองค์ประกอบที่ 1 การผลิตบัณฑิต ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ผลการบริหารจัดการหลักสูตรโดยรวม 1.2 อาจารย์ประจำสถาบันที่มีคุณวุฒิปริญญาเอก และ 1.3 อาจารย์ประจำสถาบัน ที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558) ดังนั้น จึงต้องการมีการจัดการข้อมูลหลักสูตรเพื่อการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนด

จากการศึกษากระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษา พบปัญหาหลายประการเช่น ข้อมูลและสารสนเทศอยู่อย่างกระจัดกระจาย ไม่ได้รับการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ข้อมูลที่มีอยู่ไม่เพียงพอ ไม่เป็นปัจจุบัน และการเรียกคืนเพื่อใช้งานไม่สะดวกยุ่งยาก อีกทั้งการจัดทำรายงานต่าง ๆ มีความล่าช้า จึงเป็นเหตุให้ข้อมูลและสารสนเทศไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ (สุดชาย บุตรแสลงลี, 2553)

ในสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งมีการพัฒนาระบบสารสนเทศมาใช้แต่พบว่าการทำงานของระบบงานเดิมมีความล่าช้า ต้องผ่านขั้นตอนหลายขั้นตอนและยังมีข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนหรือไม่ครอบคลุมตามความต้องการของผู้ใช้รวมถึงปัจจุบัน นักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ ในมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีข้อมูลเพื่อปฏิบัติงาน หรือการตัดสินใจ ในกิจกรรมต่าง ๆ (กฤติกา สุ่มโยง, พัฒน์ศักดิ์ กระจ่างน้อย และ สุกัญญา คำจริง, 2552) จึงต้องมีการพัฒนาระบบสารสนเทศที่เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง

ระบบสารสนเทศ (Information System) เป็นระบบการจัดการข้อมูลจำนวนมาก เพื่อสร้างสารสนเทศที่เป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้งานได้ทันที ช่วยเพิ่มความสะดวกในการทำงาน และสามารถประมวลผลและรายงานข้อมูลอย่างถูกต้อง รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ (ณัฐพันธ์ เขจรันท์, 2551, หน้า 23) ระบบสารสนเทศจึงมีประโยชน์อย่างยิ่งในการนำมาใช้เพื่อรวบรวม จัดเก็บ ปรับปรุง ค้นคืน วิเคราะห์ และรายงานผล (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2553, หน้า 2-38) จากการศึกษางานวิจัยหลายชิ้นที่กล่าวถึงบทบาทและประโยชน์ของระบบสารสนเทศ พบว่า ระบบสารสนเทศช่วยให้การบริหารงานขององค์กรมีประสิทธิภาพสูงขึ้น อาทิ ผลการวิจัยของ คมเพชร อิมสุวรรณ (2554) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการทะเบียนและวัดผลทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่ตั้งในเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า การพัฒนาระบบงานทะเบียนและวัดผลทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ระบบสามารถช่วยให้เจ้าหน้าที่ออกเอกสารได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องทันเวลา ดังนั้นในการ

แก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูลจำนวนมากสามารถแก้ไขโดยพัฒนาระบบสารสนเทศที่เหมาะสมกับระบบนั้น

จากงานวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการฐานข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (ชัยยศ จระเทศ, 2556) พบว่าไม่สามารถสืบค้นข้อมูลหลักสูตรได้เนื่องจากข้อมูลอยู่ในรูปแบบเอกสาร ทำให้การเข้าถึงสารสนเทศเกี่ยวกับหลักสูตรไม่เพียงพอ และได้มีการแก้ปัญหาโดยการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศด้านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยแก้ปัญหา ทำให้การดำเนินการขององค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการรับและส่งข้อมูลทำให้เกิดการสื่อสารที่มีความสะดวกและรวดเร็ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีพันธกิจเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ภารกิจด้านการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครมีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบหลักสูตรเป็นผู้ยกร่างหลักสูตรและนำเสนอต่อคณะกรรมการกลั่นกรองหลักสูตรเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำเสนอต่อสภาวิชาการ สภามหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่ออนุมัติตามลำดับ

จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครมีปัญหาที่สำคัญคือการกำหนดรหัสรายวิชาที่พบว่ารหัสวิชาที่กำหนดมานั้นซ้ำกับรหัสวิชาที่มีอยู่แล้วหรือบางครั้งกำหนดรหัสวิชาข้ามลำดับ ทำให้เสียเวลาในการปรับแก้ไขให้ถูกต้อง นอกจากนี้ในการตรวจสอบกลั่นกรองหลักสูตรและรายงานข้อมูลอาจารย์ประจำหลักสูตรเพื่อตอบตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในมีความยุ่งยาก ใช้เวลามากเนื่องจากข้อมูลถูกจัดเก็บในรูปแบบของเอกสาร หรือจัดพิมพ์ในโปรแกรมสำเร็จรูปที่ไม่สามารถเชื่อมโยงนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ได้

จากความสำคัญและสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อใช้สำหรับจัดการข้อมูลหลักสูตร การกำหนดรหัสวิชาที่ถูกต้อง และการนำเสนอสารสนเทศเพื่อรายงานผู้บริหารและตอบตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพหลักสูตรมหาวิทยาลัย

ราชภัฏสกลนครต่อไป

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามในการวิจัย ไว้ดังนี้

1. สภาพปัญหาและความต้องการของการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ในปัจจุบันเป็นอย่างไร
2. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เป็นอย่างไร
3. ประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครอยู่ที่ระดับใด
4. ความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครอยู่ที่ระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญของการวิจัย ดังนี้

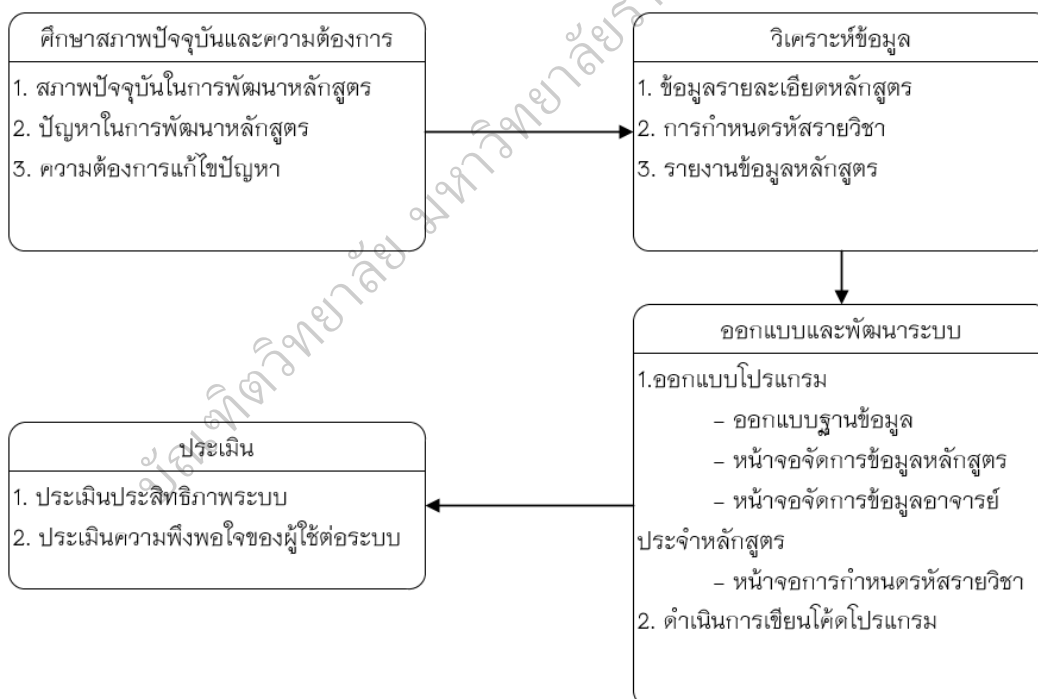
1. ทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการของการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. ได้ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อการใช้งานของผู้ใช้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร
 - 1.1.1 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครที่มีการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ. 2559 จำนวน 22 หลักสูตร
 - 1.1.2 คณะกรรมการกลั่นกรองหลักสูตร 3 คน
 - 1.1.3 เจ้าหน้าที่งานประกันคุณภาพการศึกษา 1 คน
 2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แก่
 - 2.1 คณะกรรมการกลั่นกรองหลักสูตรของสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนจำนวน 3 คน
 - 2.2 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรที่มีการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ. 2559 จำนวน 22 หลักสูตร หลักสูตรละ 1 คน รวม 22 คน
 - 2.3 เจ้าหน้าที่งานประกันคุณภาพการศึกษา 1 คน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเลือกใช้ขั้นตอนการพัฒนาระบบสารสนเทศตามวงจร การพัฒนาระบบ SDLC (System Development Life Cycle) แบ่งกระบวนการวิจัยและ พัฒนาระบบสารสนเทศเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ศึกษาสภาพปัญหาและความ ต้องการของระบบ วิเคราะห์ระบบ ออกแบบและพัฒนาระบบ ประเมินประสิทธิภาพระบบ และความพึงพอใจของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิตยาคมคัพท้เจพะอะ

ในกรการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิตยาคมคัพท้เจพะอะ ไว้ดังนี้

1. ระบบสารสนเทศเพื่อกการจัคการข้อมูลหลักสูตร หมายถึง ระบบที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้ คณะกรรมากรบริหารหลักสูตร บุคลากรงานประกันคุณภาพการคึกษา และคณะกรรมากรกลั่นกรองหลักสูตร สามารถเข้าใช้งานระบบและจัคการข้อมูลด้าน จัคเก็บข้อมูล สืบค้น รายงานผล ประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรของ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครได้
2. หลักสูตร หมายถึง รายละเอียดต่าง ๆ ในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ที่ถูกปรับปรุงระหว่างปี พ.ศ. 2559
3. กรรมากรบริหารหลักสูตร หมายถึง อาจารย์ที่มีหน้าที่ในการดำเนนการ จัคทำหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ระหว่างปี พ.ศ. 2559